

Sprawozdanie z International Conference *Children in Social Work* [Dziecko w pracy społecznej]

Trnava (Słowacja), 7-8 listopada 2019 roku

7-8 listopada 2019 roku odbyła się Międzynarodowa Konferencja, zatytułowana *Children in Social Work*, organizowana przez Wydział Zdrowia i Pracy Socjalnej Uniwersytetu w Trnawie, przy współdziałaniu Europejskiego Instytutu Badań nad Pracą Socjalną (*European Research Institute in Social Work* – ERIS).

European Research Institute in Social Work zrzesza badaczy szeroko pojmowanego problemu pracy socjalnej, teoretyków i praktyków z całej Europy. W jego pracach biorą również udział naukowcy z innych krajów pozaeuropejskich. Siedzibą Stowarzyszenia ERIS jest Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu w Ostrawie (Czechy).

Cel postawiony sobie przez Europejski Instytut Badań nad Pracą Socjalną (ERIS) stanowi współpraca między Wydziałem Nauk Społecznych Uniwersytetu w Ostrawie i partnerskimi uniwersytetami w całej Europie, oparta na umowach partnerskich, zmierzająca do zintensyfikowania działań badawczych na polu pracy socjalnej.

Misją Instytutu jest przeprowadzanie wysokiej jakości finansowanych projektów badawczych z udziałem europejskich partnerów Instytutu oraz tworzenie finansowanych ze środków europejskich materiałów dydaktycznych i edukacyjnych do pracy socjalnej oraz programów opieki i pomocy społecznej.

W ramach ERIS, poza Uniwersytetem Ostrawskim, współdziałają przedstawiciele: Katolickiego Uniwersytetu w Eichstatt-Inglostadt (Niemcy), Uniwersytetu Hertfordshire (Wielka Brytania), Katolickiego Uniwersytetu w Lille (Francja), Uniwersytetu w Kuopio (Finlandia), Uniwersytetu w Trnawie (Słowacja) oraz Katolickiego Uniwersytetu Nauk Stosownych Północnej Nadrenii i Westwalii (Niemcy).

Celem działania ERIS jest tworzenie warunków do podejmowania badań naukowych i systematycznego przeglądu we wszystkich powiązanych z pracą socjalną dziedzinach, tworzenie bazy danych opartej na systematycznych badaniach w celu ułatwienia rozwoju zawodowego studentów i pracowników naukowych, oferowanie specjalistycznej wiedzy z zakresu pracy socjalnej politykom oraz instytucjom zajmującym się problemem pomocy społecznej w całej Europie oraz dostarczanie wiedzy do opracowania najlepszych praktyk.

Wypełniając misję promowania zagadnień pracy socjalnej, rozpowszechniania dobrych praktyk w tej dziedzinie, *European Research Institute in Social Work* wydaje czasopismo „ERIS WEB Journal”, które koncentruje się wokół problemów teorii i praktyki pracy socjalnej w Europie, a jego celem jest, zgodnie z filozofią Europejskiego Instytutu Badań Pracy Socjalnej jako interdyscyplinarnego instytutu, usprawnianie budowania teorii i badań, a także transfer wiedzy w sektorze interwencji społecznej w Europie.

European Research Institute in Social Work jako propagator wiedzy dotyczącej szeroko pojmowanej pracy socjalnej współorganizuje, wraz z uniwersytetami partnerskimi, międzynarodowe spotkania naukowe, konferencje, seminaria, których celem jest wymiana wiedzy i doświadczeń na polu pracy socjalnej oraz pomocy społecznej w Europie.

Przykładem spotkania naukowego o międzynarodowym zasięgu, zorganizowanego przy współdziałaniu ERIS przez Wydział Nauk o Zdrowiu i Pracy Socjalnej Uniwersytetu Trnavskiego, była właśnie Międzynarodowa Konferencja *Children in Social Work* w Trnawie.

Wydział Nauk o Zdrowiu i Pracy Socjalnej Uniwersytetu Trnavskiego ma 25-letnią tradycję kształcenia w zakresie pracy socjalnej, a jego programy współpracy z uczelniami europejskimi przyciągają w jego mury pracowników naukowych, studentów i doktorantów z wielu krajów Europy.

Pierwszy, historyczny Uniwersytet w Trnawie (TU) był jednym z najstarszych uniwersytetów na Słowacji. Został założony przez kardynała Petera Pázmaña w 1635 roku i składał się z czterech wydziałów (kolegiów): teologii, sztuki, prawa i medycyny. Stał się znany dzięki obserwatorium, założonemu przez Maximiliána Hella, biblioteczce uniwersyteckiej, ogrodom oraz teatrowi. Istniał 142 lata, kiedy w 1777 roku został przeniesiony do Budy. Dopiero 25 marca 1992 roku, zgodnie z Ustawą nr 191/1992, Rada Narodowa Republiki Słowackiej przywróciła Uniwersytet Trnava, który został otwarty 1 lipca 1992 roku. Początkowo składał się z dwóch wydziałów: Wydziału Nauk Humanistycznych (FH) i Wydziału Edukacji (PdF), do których dołączył, założony w 1994 roku, Wydział Opieki Pielęgniarskiej i Pracy Socjalnej (FOSP), przemianowany w 1998 roku na Wydział Opieki Zdrowotnej i Pracy Socjalnej.

Ważnym elementem działalności Uniwersytetu w Trnawie jest współpraca krajowa i międzynarodowa, to jest bycie aktywnym partnerem w wielu projektach naukowych, edukacyjnych i przemysłowych (m.in. Erasmus+).

Uniwersytet Trnavski, jako członek ERIS, gościł w tym roku uczestników Międzynarodowej Konferencji *Children in Social Work* („Dzieci w pracy socjalnej”), podejmując niezwykle aktualny problem ochrony szeroko pojętych praw dziecka w różnych jego wymiarach, w tym w działaniach instytucji pomocowych. Zamierzeniem Organizatorów było, aby podjęte przez nich przedsięwzięcie naukowe stało się forum dla badaczy, teoretyków i praktyków oraz studentów pracy socjalnej, pedagogiki, psychologii, prawa, nauk o zdrowiu, umożliwiającym dzielenie się wiedzą, wymianę doświadczeń, rozwijanie dobrych praktyk oraz pogłębianie zrozumienia problemu miejsca pracy socjalnej w działaniach zmierzających do ochrony praw dziecka.

Celem Konferencji było przedstawienie teorii oraz modeli badawczych dotyczących określonych problemów, wśród których znalazły się między innymi ochrona rodziny i dziecka, problem odmienności i włączenia społecznego jednostek oraz rodzin, zagadnienia zdrowia i dobrego samopoczucia dziecka, problem praw dziecka i reakcji na stosowaną wobec niego przemoc oraz problematyka wyzwań stawianych współcześnie pracy socjalnej prowadzonej z dzieckiem i rodziną.

Organizatorzy proponując problematykę, wokół której miały się skupić rozważania uczestników Konferencji, w skierowanym do nich zaproszeniu przypomnieli o znaczeniu – liczącej już 60 lat, a uchwalonej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych – Deklaracji Praw Dziecka, która była pierwszym ważnym międzynarodowym uzgodnieniem w sprawie ochrony podstawowych praw dziecka oraz Konwencji Praw Dziecka z 20 listopada 1989 roku, zawierającej postanowienia zapewniające ochronę i szczególną, gwarantowaną opiekę dla dzieci oraz zobowiązanie dla Państw-sygnatariuszy do poszanowania najlepiej pojętego interesu dziecka. Podkreślono znaczenie działań podejmowanych w ramach pracy socjalnej dla ochrony i egzekwowania praw dzieci, poprzez budowanie humanitarnego i zrównoważonego środowiska ich funkcjonowania, przeciwdziałanie wykorzystywaniu dzieci jako taniej siły roboczej, ochronę przed wykluczeniem (z powodu niepełnosprawności, rasy, pochodzenia etnicznego), niewolnictwem oraz umożliwianie, w tym także dzieciom migrantów i uchodźców, dostępu do edukacji.

Uczestnicy Konferencji w swoich wystąpieniach skupili się wokół powyższych kwestii. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele nauki i praktyki z dziedziny pracy socjalnej, psychologii, prawa, pedagogiki i nauk o zdrowiu ze Słowacji, Czech, Austrii, Niemiec, Polski, Francji, Wielkiej Brytanii, Litwy oraz Rosji.

W pierwszym dniu Konferencji odbyła się sesja plenarna, podczas której wystąpiła prof. Iveta Radicová – socjolog, była minister pracy¹⁰ oraz premier¹¹ Republiki Słowackiej, prezentując problematykę nowych trendów we współczesnym społeczeństwie i ich znaczenia dla kształtowania młodego pokolenia oraz ich funkcjonowania w społeczności (*New Trends in Modern Society and The Influence on New Generation*). Jako drugiego wystąpienia uczestnicy Konferencji mogli wysłuchać prof. Barbarę Gasteiger Klicpera z Uniwersytetu w Gratzu (Austria), podejmującej problem szans edukacyjnych i dostępu do edukacji dzieci z ubogich państw Afryki (*Diversity and Education: How can We Reach All Children in Educational Settings?*).

W sesji plenarnej wystąpiły także, na zaproszenie organizatorów Konferencji, autorki niniejszego sprawozdania, z wykładem dotyczącym problemu wsparcia rodziny i dzieci w społeczności lokalnej oraz ingerencji państwa (w tym instytucji pomocy społecznej) w funkcjonowanie rodziny w celu ochrony praw dziecka w Polsce (*Intervention with Children and Families in the Community: the Polish Experience*).

Po zakończeniu sesji plenarnej uczestnicy obradowali, dzieląc się swoimi doświadczeniami w czterech sekcjach panelowych, dyskutując w sekcji pierwszej problem ochrony praw dziecka w pieczy zastępczej. Kwestie wsparcia w formie pracy socjalnej udzielanego młodym ludziom opuszczającym instytucje pieczy zastępczej o charakterze instytucjonalnym poruszyła w swojej prezentacji Petra Anna-Marie Blahova z Uniwersytetu w Ostrawie (*Interventions of Social Work in the Situation of Young People Preparing to Leave Children's Homes*). Z kolei Adela Mojzisova z Uniwersytetu Południowej Bohemii w Czeskich Budziejowicach

¹⁰ W latach 2005-2006.

¹¹ Od 8 lipca 2010 do 4 kwietnia 2012 roku.

przedstawiła problem ograniczeń związanych z ustanawianiem pieczy zastępczej w osobach krewnych dziecka (*Limits of Relative Foster Care*). Problem wielomodelowych działań wspierających, podejmowanych w ramach zintegrowanych usług rodzinnych w Niemczech (*Multimodal Acting in Integrated Family Services in Germany*) poruszyła w swoim wystąpieniu Jutta H. Harrer z Katolickiego Uniwersytetu Eichstätt-Ingolstadt (współpracująca z Uniwersytetem w Ostrawie).

W sekcji drugiej, poświęconej ochronie praw dziecka w podejmowanych działaniach instytucjonalnych, rozważano problem uprawnień dzieci jako uczestników postępowania sądowego oraz odbiorców wsparcia świadczonego przez instytucje pomocy społecznej.

Monika Chrenková i Kateřina Cilečková z Uniwersytetu w Ostrawie wygłosiły wykład *Outcomes of Survey of Form of Participation of Minors in the Proceedings Regarding their Upbringing and Maintenance* (Wyniki badania nad formami uczestnictwa małoletnich w postępowaniach dotyczących ich wychowania i utrzymania).

Tatiana Matulayová z Uniwersytetu w Olomuńcu przedstawiła problem znaczenia działań podejmowanych przez szkolnego pracownika socjalnego w zakresie profilaktyki w szkołach podstawowych w Czechach (*Prevention in Primary Schools in the Czech Republic – The Scope for a School Social Worker?*).

W części popołudniowej odbyły się jeszcze dwie sekcje panelowe, w których poruszono między innymi problematykę kształcenia pracowników socjalnych do realizacji pracy socjalnej odpowiadającej współczesnym wyzwaniom (K. Mills, F. Cornejo z Uniwersytetu Hertfordshire oraz The West London Alliance w Wielkiej Brytanii – *Partnership in Education: how the University of Hertfordshire/West London Alliance Step up to Social Work Programme meets the challenges of contemporary children's social work*) oraz kwestie znaczenia mediacji rodzinnych jako formy wsparcia i ochrony dobra dziecka w działaniach z zakresu pomocy społecznej (Joanna Rajewska de Mezer z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – *The Place of Family Mediation as a Form of Support and Protection of the Child's Good in Social Assistance Activities*).

Problemy związane z warunkami funkcjonowania osób z niepełnosprawnością w mieszkaniach socjalnych w Ostrawie przedstawione zostały w pracy Anny Krausovej, Kláry Ganobjakovej, Barbory Bruzkovej oraz Kateřiny Pátkovej z Uniwersytetu w Ostrawie (*How is Living for People with Disabilities in (social) Housing in Ostrava?*). Natomiast Małgorzata Kostrzyńska z Uniwersytetu Łódzkiego podzieliła się z uczestnikami panelu dyskusyjnego doświadczeniami w zakresie innowacyjnego sposobu pracy z rodziną doświadczającą bezdomności („*Homeful – Homeless*” *Box as an Innovative Way of Working with Family Experiencing*).

W drugim dniu Konferencji uczestnicy mogli wysłuchać obszernego wykładu francuskiego badacza Emmanuela Jovelin z Katolickiego Uniwersytetu w Lille we Francji (*Comparative Approach of Unaccompanied Minors in Europe*), dotyczącego problematyki wsparcia i ochrony praw dzieci migrantów przybywających do Europy. Autor odwołując się do regulacji międzynarodowych, w tym przede wszystkim Unii Europejskiej, prezentował ich praktyczne zastosowanie na francuskim gruncie.

Bardzo ciekawe oraz inspirujące okazało się wystąpienie Briana Littlechilda z Uniwersytetu Hertfordshire w Wielkiej Brytanii, poruszające kwestie rów-

noważenia się prawa rodziców i dzieci (praw – mogących pozostawać ze sobą w sprzeczności ze względów prawnych i etycznych) oraz problemu włączania i wysłuchania rodziców w postępowaniu dotyczącym ochrony praw dziecka (*Empowering Involvement in Child – Protection Processes – Balancing the Rights of Parents and Children in Terms of Having their Voices Heard*).

W drugim dniu obrad, podczas spotkań panelowych, toczyły się także dyskusje dotyczące różnych aspektów ochrony dziecka i wsparcia udzielanego rodzinie oraz dziecku przez instytucje pomocy społecznej. Warto wśród nich wymienić wystąpienie Michaeli Hromkovej oraz Miriam Slaná z Uniwersytetu w Trnawie, stanowiące prezentacje i omówienie wyników badań dotyczących działań o charakterze interwencji w wykonywanie władzy rodzicielskiej wobec dziecka we wczesnym okresie dzieciństwa na Słowacji (*Early Childhood Intervention in Slovakia: Research Findings*).

Kontrowersje wśród uczestników Konferencji, pochodzących z różnych krajów, reprezentujących różne podejście do procesu wychowania oraz stosowanego w jego ramach nagradzania i karania, wzbudziło wystąpienie przedstawiciela Uniwersytetu w Trnawie – Ondreja Botka odnośnie problemu środków odpowiedzialności w postaci kar stosowanych wobec dzieci, sposobu ich postrzegania oraz uzasadnienia ich wymierzania (*Violence vs Punishments in Children with Impairment and/or Abused Neglect*). Dyskusja, jaka rozgorzała po zakończeniu prezentacji ujawniła różne podejście słuchaczy do stosowania kary wobec dziecka jako środka w procesie socjalizacji, pokazała także różnice w definiowaniu przedmiotowego pojęcia oraz jego interpretacji.

W ramach obrad prezentowano również prace w formie posterów: z Uniwersytetu w Trnawie Dominika Lisa – *Physical punishment of children* oraz Andrea Bánovčinová – *Material and Structural Conditions of Child – Protection*; z Pavol Jozef Šafárik Uniwersytetu w Koszycach Andrea Vašková i Soňa Lovašová z pracą zatytułowaną *Social Work and Virtual Social Community in Children and Youth* oraz Katarína Šiňanská, Eva Žiaková – *Social Work in Children Diagnosed with Cancer*.

Reasumując, Międzynarodowa Konferencja *Children in Social Work* w Trnawie stanowiła ważne wydarzenie naukowe jako forum wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy teoretykami i praktykami z wielu krajów Europy w zakresie pracy socjalnej z różnymi grupami podmiotów, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci. Ukazała wielość spojrzeń i podejść do problemów, w których swoje zastosowanie znajdują działania określane mianem pracy socjalnej oraz, co bardzo ważne, ujawniła wolę współdziałania uczestników reprezentujących świat nauki, instytucje pomocowe, organizacje trzeciego sektora w poszukiwaniu rozwiązań problemów globalnych oraz indywidualnych poszczególnych państw w dążeniu do ochrony praw i dobra dzieci.

Katarzyna Pawełek
ORCID 0000-0002-8747-748X

Joanna Rajewska de Mezer
ORCID 0000-0003-1870-0876